

Audace attacco di mezzi d'assalto a Gibilterra

I piroscalo inglese affondato, 5 danneggiati
Attività esplorativa sul fronte egiziano

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data 18 settembre 1942-XX il seguente bollettino di guerra n. 844:

Sul fronte egiziano azioni di elementi esploranti.

Sulle basi di Malta reparti dell'aviazione hanno proseguito le operazioni di bombardamento; un velivolo britannico è stato abbattuto.

Dalle missioni di guerra degli ultimi due giorni quattro nostri aerei non sono ritornati.

Mezzi d'assalto della regia marina penetrati nella rada di Gibilterra, vi hanno affondato il piroscalo »Ravens Poinc. In precedenti azioni altri mezzi d'assalto avevano gravemente danneggiato, nella stessa rada, i piroscali »Metac, »Shumac, »Empire Snipee, »Baron Douglass e un quinto non identificato.

La maggior parte degli assalitori ha fatto ritorno alla base.

Drzen nastop napadalnih enot v Gibraltarju

I angleški parnik potopljen, 5 poškodovanih
Ogledniško delovanje na egiptskem bojišču

Uradno vojno poročilo št. 844 pravi: Na egiptovskem bojišču delovanje ogledniških oddelkov.

Letalski oddelki so nadaljevali z bombardiranjem oporišč na Malti; eno angleško letalo je bilo sestreljeno.

Zadnja dva dni se niso vrnila iz vonjih potoletov štiri naša letala.

Napadalna sredstva kr. mornarice so vdrla v gibraltarsko sidrišče in potopila parnik »Ravens Poinc. Pred tem so druga napadalna sredstva v istem sidrišču težko poškodovala parnike »Metac, »Shumac, »Empire snipee, »Baron Douglass in peti parnik, katerega ime ni ugotovljeno. Večina napadalcev se je vrnila v oporišče.

Popis drznega napada italijanske mornarice pri Gibraltarju

Tanger, 19. sept. s: Drzni napad italijanske mornarice, ki je v gibraltarskem sidrišču potopila en parnik ter poškodovala pet drugih, je angleške vojaške oblasti v tej trdnjavi spravil v pravo zmedo. Ne morejo razumeti, kako se je kljub najstrožjemu nadzoru ogledniških ladij in letal italijanskim silam posrečilo, da so vdrla v pristanišče in z bliskovitim nastopom opravile uspešen napad, ki je po svoji drznosti presenetil Angleže same. V noči od srede na četrtek so ob tretji uri dali znak, da se le nekaj metrov od gibraltarskega pristanišča, kjer so bili zasidrani oklepna ladja »Malesiac, dve križarki in številni rušilci, giblje neka italijanska podmornica. Takoj so se iz trdnjave dvignila še številna letala, osvetljevalci pa so iskali po morju, ko so že

jele deževati globoke bombe. Takoj so na kraj, kjer so opazili podmornico, poslali stražno ladjico in druge manjše oborožene enote, hkrati pa so bili pripravljeni topničarji za obrambo. V neposredni zmedbi so se vrstili ukazi in preklici. Italijanske podmornice pa kljub vsemu niso mogli iztakniti. Kakšno pa je bilo presenečenje, ko so bili napadeni in potopljeni parniki »Mota, »Shumac, »Empire Smitee, »Baron Douglass in še neka druga ladja. Po hudi eksploziji, ki je pretresla vso trdnjavo, se je v sidrišču potopila ladja »Rabens Pointe. Potrjujejo, da je zaradi popolne nezmogljivosti v obrambi prišlo do hudih sporov med različnimi poveljstvi v trdnjavi, ki je še zdaj vsa v zmedbi. Še zdaj dajejo znake za nevarnost in letala kar naprej krožijo nad sidriščem ter iščejo sovražnika, ki je pa že odnesel pete.

Veličasten pogreb Akademika Pavolinija

Quattordio, 19. septembra. s. Včeraj dopoldne so slovesno pokopali Akademika Italije, Eksc. Paola Emilia Pavolinija, očeta italijanskega ministra za ljudsko omiko. V isti hiši »Bonac, kjer je pokojnik navadno preživel vsako poletje, so njegovo truplo položili na mrtvaški oder, ob njo pa so postavili na stražo fašisti iz Quattordia. Na čelu žalnega sprejema je šla godba, za njo pa bataljon vojakov tankajšnje posadke z zastavo. Sledili so člani cerkvenih redov ter duhovščina. Krsto, ki je bila ovita z zastavo, so nosili na rokav skvadristi, ob straneh pa je stopala častna straža. Za krsto so šli najprej pokojnikovi sorodniki, za njimi pa zastopniki oblasti, med njimi veleposlanik Rocco kot zastopnik ministra za ljudsko omiko, dalje Akademik Angelo Gatti kot zastopnik italijanske Akademije znanosti, prefekt iz Alessandrije, ki je zastopal podtajnika v notranjem ministertvu, zvezni tajnik v zastopstvu tajnika fašistične stranke ter številni drugi pokrajinski in krajevni veljaki, za njimi pa zastopstva fašistov in strankinih organizacij s prapori in številnimi venci, ki so vse nošili na rokav, med drugimi tudi venci, ki so jih dali italijanska Akademija znanosti, veleposlanik Alfieri, japonski veleposlanik, finski zastopstvo, dr. Goebbels, državni podtajnik v ministertvu za ljudsko omiko ter načelnik in uradniki istega ministertva ter poveljniki in častniki armadnega zbora.

Neokončen žalni sprevod je krenil proti župni cerkvi, kjer je bila sv. maša za pokojnika, nato pa je pogrebni sprevod krenil dalje proti pokopališču, kjer so v truplo P. E. Pavolinija položili v začasno grobnico.

Ministru za ljudsko omiko Eksc. Pavoliniju so poslali sožalne brzojavke Nj. Vel. Kralj in Cesar, princinja Piemontska, vojvoda in vojvodinja Aosta, bergamski vojvoda, genovski vojvoda, knez Hessenski, vojvoda Mare, tajnik fašistične stranke, ministri in državni podtajniki, predsedniki italijanske kr. Akademije, državni svet, posebno sožanske kr. Akademije, načelnik milice, rimski guverner in prefekt, predsednik Akademije San Luca, podpredsednik senata, Akademiki, senatorji, narodni svetniki ter številne druge osebnosti iz vseh krajev Italije.

Med tujimi oblastniki so izrazili sožalje albanški predsednik vlade Kruja, podpredsednik romunski vlade Antonescu, nemški propagandni minister dr. Goebbels, madžarski prosvetni minister, apostolski nuncij, nemški in japonski veleposlanik, nemški pooblaščen minister pri veleposlanstvu v Rimu von Bismarck, pooblaščen ministri Madžarske, Mandžukua, Bolgarije in Slovaške, poseben odposlanec Portugalske, zastopnik Švice, bivši estonski minister Leppik ter predsedniki tujih kulturnih ustanov.

Slovesen zaključek mladinskega zborovanja na Dunaju Zaključni govor častnega predsednika ministra Riccija

Dunaj, 19. septembra. s. Včeraj se je na Dunaju zaključil kongres delegatov evropske mladine. Ob tej priliki so bili navzoči vsi častni gostje, kot minister Ricci, von Schirach, Axmann, Sellani, predsedniki evropskih združenj, japonski poslanik v Berlinu Sakuma in drugi. Zaključni govor so bili izraz duha in stremljenja k napredku, ki ga politika sil Osi tako jasno izraža. V tem okviru so potekale vse seje. Vsi italijanski predlogi so bili zmerom ugodno sprejeti. To dokazuje, da je glavno poveljstvo GIL-a dalo za uspeh ustanovnega obnega zbora tako v praktičnem kakor v ideološkem pogledu lep prispevek. Italijanski zastopniki so predsedovali odseku za tisk, kino in radio (predsedoval Sellani), odseku za sestavo pravil (predsedoval general Bonamici), nadzornika Testa pa je predsedoval odseku ženske mladine. V vseh odsekih pa so italijanski zastopniki imeli programske govore in dajali povsod svoje predloge. Včerajšnji sestanek je odprl Baldour von Schirach, ki je dal besedo japonskemu poslaniku Sakumu, kateri je prinesel pozdrav svoje države vsem udeležencem kongresa. Nato je povzel besedo general Sellani, ki je podčrtal pomen uspeha, doseženega v njegovem odseku in napovedal, da se bodo člani tega odseka znova zbrali v Rimu za obletnico pohoda na Rim, da bodo sklepe spravili v življenje. General Bonamici je podal pregled zaključkov njegovega odseka za sestavo pravil, za njim pa so govorili vsi ostali predsedniki odsekov. Minister Ricci je pozdravil Schiracha, s katerim sta si delila častno predsedstvo, in rekel, da sta prava voditelja italijanske in nemške mladine Vidusso in Axmann, vzgled vsej evropski mladini zaradi svojih bojnih zaslug in zaradi svojega gorečega revolucionarnega duha. Minister Ricci je dalje povedal, da so udeleženci vsa vprašanja, ki so prišla v razpravo, pretresali temeljito in vestno. Govorili so o vprašanjih moralne vzgoje, o šolah, o organizaciji, o družinah, o podpornih akcijah, o kulturi, o predvojni in športni vzgoji in so ustvarili temelj, kakršen je potreben za čim tesnejše sodelovanje med mladino Evrope. Nova organizacija je zvezni most k spajnejši evropski bodočnosti, pot v novi red in pot k duhovni in politični preobrazbi sveta. Mladinska zveza, ki jo vodita Italija in Nemčija, namerava položiti temelje za resnično sodelovanje med narodi na vzgojem in socialnem polju, kajti vsak narod bo prispeval del od svojih tvornih sil in del svoje kulture. Tisti, ki so poklicani k plemeniti nalogi vzgajanja, morajo ustvariti v srcih mladine smisel za duha sedanjega časa, jo pripraviti za prak-

tično delo v vseh socialnih nalogah, pripraviti jo pa tudi za visoke žrtve in za vse plemenite cilje. Mussolini in Hitler lahko trdita, da sta znala rešiti ves vzgojni problem z laskavimi uspehi. Nemška in italijanska mladina sta korenito spremenili smer moderne vzgoje in znali zbuditi v mladini nov ogenj, ki je posvečen narodu. Na njunih vzgledih so druge evropske države uredile svojo mladinsko vzgojo. Fašizem in nacionalni socializem zaupata v mladino, v katere roke sta položila usodo narodov. Sodelovanje med mladino Evrope bo še bolj poglobilo to zvezo, obenem pa bo mladini dalo pečat zrelosti. Med tem ko vojske novega reda zmagovito napredujejo na vseh bojiščih v duhu iste usode in bratstva po orožju, se mladina pripravlja na velikansko delo, ki jo čaka po doseženi zmagi. Visoka evropska zavest, ki sta jo tolikokrat poudarila Mussolini in Hitler, bo goslo na praporu združenja, ki se sedaj ustanavlja. Mussolini in Hitler, voditelja za novo zgodovino današnjega časa, sta postavila mladini nove Evrope cilje, ki naj jih doseže. To so prav isti cilji, kakor jih dosegajo vojske Osi, ki se bore in zmagojujejo. S tem je minister Ricci končal svoj govor.

Nato je von Schirach poudaril manifestacijski značaj vsega zborovanja, ki je jasno pokazalo, da hoče nova Evropa delati, uživajoč plodove žrtv svojih padlih. Ko je bil kongres zaključen, so se vsi udeleženci udeležili počastitve padlih junakov na Heldenplatzu. Z balkona vladne palače sta govorila Schirach in dr. Ley. Končno je von Schirach odredil pozdrav Duceju in Hitlerju. Nato je godba zaigrala himni obeh narodov in revolucij. Danes jutraj pa je italijansko zastopstvo odpotovalo v Rim.

Willkie kot izredni Rooseveltov odposlanec pri Stalinu

Berlin, 19. septembra. s. Roosevelt je poslal v Kujišev kot svojega predstavnika Wendla Willkiea, ki je človeka, ki ga je pred nekaj leti z vsemi sredstvi poskušal potolči na potličenem polju. V tej zvezi objavlja list »Nachtausgabe« zanimiv članek svojega nekdanjega ameriškega dopisnika, ki podaja sliko kariere tega človeka, o katerem ni preveč, če se reče, da je ena naimennejših postav, kar jih more dati Amerika. Med drugim pripoveduje članek o neki električni družbi, ki je izrabljala vodne sile v dolini Tennessee in je svoj električni tok silno drago

Uničujoči napadi ob Tereku in uspehi pri Stalingradu

Hude sovjetske izgube pri Voronežu — Zavrtnjeni napadi pri Ilmskem in Ladoškem jezeru

Hitlerjev glavni stan, 19. septembra. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Ob Tereku so nemški oklepni oddelki pod zaščito bombnikov v obsežnem napadu uničili dva bataljona in zaplenili 41 topov.

V boju za Stalingrad so bili v središčih bojih ob tesnem sodelovanju med kopensko vojsko in letalstvom doseženi nadaljnji uspehi.

Ponovni sovjetski napadi na mostišče pri Voronežu so bili odbiti s krvavimi izgubami. Od 15. septembra je bilo na tem prostoru uničenih 91 sovjetskih oklepnikov. Nočni napadi letalstva so bili naperjeni proti letališčem v sovjetskem zaledju.

Jugovzhodno od Ilmskega jezera in južno od Ladoškega jezera so bedno propadli krajevni napadi močnejših sovjetskih sil.

Sovjetsko letalstvo je 16. in 17. septembra izgubilo 146 letal.

Pogrešajo 6 nemških letal.

Dnevni in nočni napadi nemških bojnih letal so bili naperjeni proti vojaško važnim napravam v južni in vzhodni Angliji.

V Rokavu je bila z bombami potopljena angleška stražna ladja.

Mornariško topništvo je sestrelilo dve angleški letali.

Berlin, 19. septembra. s. Bitko za Stalingrad v tukajšnjih pristojnih krogih še vedno zasledujejo z največjim zanimanjem. Poudarjajo, da kljub boljševiškim protinapadom nemške čete s svojih kril, ki so se trdno zajedla ob bregove Volge, postopno napadajo notranjost Stalingrada od severne in južne strani ter mesto prijemajo z železnimi kleščami in s tem vedno bolj jemljejo sovražniku možnost svobodnega premikanja. Zdaj je jasno — pravijo v teh krogih — da sovjetsko vrhovno poveljstvo s temi vsakodnevnimi človeškimi žrtvami, ki nimajo nobenega haska, skuša obdržati enostavno le svoj prestiž ter čimdalje mogoče braniti to mesto. Nemško poveljstvo, ki hoče prihraniti čim več svojega vojaštva, počasi nadaljuje z zavzemanjem hiš in tovarn, ki so jih bili Rusi sprejemili v trdnjave, vsak dan pa pridobiva na ozemlju.

Neki častnik, ki je prispel z bojišča pri Stalingradu v Berlin, je zastopniku nemškega tiska popisal silovito letalsko udejstvovanje tik preden je pehota naskočila mesto. Med drugim je povedal, da se je teh letalskih napadov udeleževalo veliko število letal. Tako na gostu je bilo nemških letal nad Stalingradom, je dejal omenjeni nemški častnik, »da so letalci morali paziti, da se ne bi zadevali drug v drugega. Na tisoče rušilnih in zažigalnih bomb vseh velikosti so vrgli, tako da se je mesto spremenilo v morje plamena.«

Kakor se je snoči zvedelo z vojaškega vira, so se včeraj oddelki pehote, naskakovalci in grenadirji v oklepih borili med razvalinami, med zadnjimi, kar se da utrjenimi sovražnikovimi oporišči v sredini mesta, oddelki napadalnih letal pa so te boje na tleh učinkovito podpirali. Letala so med drugim razdejala več petrolejskih skladišč, številne hiše, spremenjene v utrdbе, poleg tega pa so zažgala sto vagonov dolg tovorni vlak, ki je vozil gorivo. Nad Stalingradom so nemška lovka letala sestrelila še nadaljnjih 49 sovjetskih letal, pet pa jih je sestrelilo protiletalsko topništvo.

Berlin, 19. septembra. s. Večerni berlinski listi posebno poudarjajo vztrajnost, s katero se Sovjeti poganjajo v napad na nemške črte na raznih odsekih bojišča, pa čeprav ne dosežejo nobenega uspeha. Tako so na primer Sovjeti v zadnjem času znova napadali mostišče severno in južno od Voroneža ob oblihi podpori letalstva, toda vselej so bili odbiti z velikimi izgubami zaradi naglega in učinkovitega nemškega posega. V vojaških krogih pripominjajo, da so nemška letala bombardirala zbiranja četi in skupine sovjetskih oklepnih vozil z lepimi uspehi. Uničenih je bilo več postaj in železniških naprav, ki so življenjske važnosti za nasprotnikovo preskrbo. Zaradi teh napadov je bila storjena velika škoda nasprotnikovim skladiščem pri Voronežu. Nemški lovci so tukaj sestrelili dvajset letal. Ob Donu so bili odločno zavrnjeni vsi sovjetski napadi na nemške in madžarske postojanke. Popolnoma je spodletel sovražni napad, podprt z močnim topništvom in množicami tankov, naperjen zlasti proti Madžarom. Madžari so uničili Sovjetom 12 tankov in mnogo vojakov pobili. Še isti dan so rdeči večkrat ponovili s premočnimi silami svoje napade, toda uspeha, razen velikih izgub, niso želi. V zaporednih valovih so nemška letala bombardirala sovjetske postojanke ob Donu. Tudi na sovražnikovo zaledje, zlasti pa na skladišče, so padle bombe.

Kralj in Cesar čestita predsedniku čilske republike

Italijanski Kralj in Cesar je poslal brzojavko s čestitkami in željami predsedniku čilske republike ob narodnem prazniku republike Čile.

Vesti 19. septembra

V zaporih v Belfastu je več kakor 300 irskih domoljubov. Zapri so jih zato, ker jih smatrajo za nezanesljive.

Tri osebnosti, ki jih Angleži ne štejejo za svoje največje prijatelje, so istočasno obobile. To so Gandhi, ki je zelo slab, general Hertzog, bivši predsednik južnoafriške vlade, in egiptovski kralj Faruk.

137.000 brezposelnih je bilo avgusta v Veliki Britaniji, to je 7000 več kakor leto poprej.

Predpise o obvezni delovni službi je izdal švicarski zvezni svet, da bi dobil več delavcev za polja. Vsi brezposelni se bodo morali po tej odredbi prijaviti na delo.

Angleži nujno zahtevajo lovska letala od Združenih držav, poroča časopisna agencija »United press«.

Uradno poročajo iz Tokija, da je v četrtek odpotovala iz Tokija posebna japonska delegacija na prijateljski obisk k narodni kitajski vladi v Nankingu.

Iz zapadne Indije javljajo o velikanskih neurjih in poplavih. Okrog 40.000 oseb se je moralo pred nevarno naraslim vodovjem umakniti iz dolin v višinske kraje. Povzročena škoda pa se ceni na poldrug milijon funtov sterlingov. V prizadetih krajih je voda razdejala okrog 60.000 človeških bivališč.

Brazilski predsednik Vargas je izdal nalog za splošno mobilizacijo po vsej Braziliji.

V Švici so zaloge kavčuka do kraja izčrpane in so zaradi tega oblasti odredile splošno zbirko starih pnevmatik in starih gumijastih cevi, da bodo lahko za prvo silo zadostili najnujnejšim potrebam.

Sedanja srbska vlada je pozvala vse imetnike jugoslovanskih državnih papirjev (posojil, obligacij, bonov in rent), ki so imeli 1. decembra lanskega leta svoje bivališče na področju sedanje Srbije in so bili tudi dne 15. aprila lan. leta lastniki teh papirjev, da jih do 15. oktobra t. l. oddajo pri Poštni hranilnici v Belgradu.

prodajala. Predsednik družbe je bil Willkie, ki je izbral svojo politično moč in je znal pri družbi zaslužiti in spraviti v žep lepe milijone. Potem si je še bolj utrdil položaj v republikanski stranki in je končno postal nevaren tekmeec Rooseveltu. Po tej politični bitki, v kateri je znal z vsemi sredstvi potolči Willkiea, se je Roosevelt ustrašil nasprotnikove moči in ga začel pridobivati za demokratsko stranko. Willkie je znal to priložnost izrabiti in je iz tega izvelike velike dobičke. Toda navzlic temu je Willkie ostal republikanec. Nato govori članikar o drugih finančnih kombinacijah, ki jih je izvedel Willkie, in zaključuje rekoč, da ga je Roosevelt poslal kot svojega izrednega predstavnika k Stalinu in mu obljubil mesto načelnika urada za vojno izdelavo, kar bi mu prineslo nove dolar-ske milijone. Nemški članikar pravi, da Willkie najbrž ni prišel v Kujišev kot politični mešetar, pač pa kot človek, ki bi rad izvedel svoje finančne načrte.

Pevska tekma v Alessandriji

Zmagovalci bodo nastopili v »Teatro di Avviamento Lirico« v Alessandriji v XXI. letu

V dneh 25. in 26. septembra bodo v Alessandriji v organizaciji tamkajšnjega Dopolavora v sporazumu z Ministrstvom za Narodno Kulturo izbirne pevске tekme. Istih se lahko udeležijo mlade pevске moči obojega spola z izšolanim glasom, ki se niso udeležili VI. Nacionalne pevске tekme lani meseca marca v Firencah, ker so prekoračili starostno dobo, ali pa zaradi drugih opravičenih razlogov. Pevcem, ki so že sodelovali in so se že udeležili kakršnih koli sličnih tekmovanj, dostop na to tekmo ni dovoljen.

Tekmovalci bodo razdeljeni v dve skupini: Skupina A: pevci, ki so bili izbrani že v pokrajinskih izbirnih tekmovanjih v lanskem decembru, pa so tedaj izročili potrebne listine Dopolavoru. Skupina B: neizbrani pevci.

Obvezne so sledeče opere: Lahki sopran: Seviljski brivec, Don Pasquale, Sonnambula. — Lirski sopran: Traviata, Viljem Tell, Mefisto (Margerita). — dramatski sopran: Aida, Moč usode, Trubadur. — Mezzo sopran: Aida (Amneris), Favorita, Norma (Adalisa). — Contra alt: Gioconda (Cieca), Ples v maskah, Trubadur. — Lahki tenor: Seviljski brivec, Ljubavni napitek, Don Pasquale. — Lirski tenor: Traviata, Rigoletto, Lucia Lamermorska. — Dramatski tenor: Aida, Ples v maskah, Gioconda. — Bariton: Seviljski brivec, Rigoletto, Traviata. — Bas: Moč usode, Sonnambula, Norma.

Kandidati bodo izvedli na zahtevo izbirne komisije, ne da bi bili prej obveščeni, eno ali več arij iz dveh po tekmovalcu izbranih oper, med tremi obveznimi partiturami za vsako vrsto glasu.

Izbirna komisija bo imenovala po O. N. D. v sporazumu z Ministrstvom za Narodno Kulturo. Seslavljen bo iz istih dirigentov in pevskih stro-

kovnjakov, ki so že bili člani žirije VI. Narodne pevске tekme v Firencah, razen tega iz zastopnika mesta Alessandrije, izbranega iz vrst tamkajšnjih glasbenih strokovnjakov.

Žirija bo pripustila k predtekmovanju pevce, ki še niso bili razporejeni (skupina B) ter bodo pripuščeni k nadaljnjemu tekmovanju z nastopajočimi iz A skupine (že izbranimi v lanskem decembru) le tiste kandidate, ki bodo v predtekmovanju podali zadovoljiv uspeh.

Tekmovalci morajo podati častno izjavo, da se bodo naučili v dobi dveh mesecev odredeno jim partituro, v slučaju da postanejo zmagovalci, da bi tako bili pripravljeni za takojšen nastop v »Teatro di Avviamento Lirico« v Alessandriji za časa operne sezone v bodočem XXI. letu.

Kandidatje tekmujejo na svoj račun in ne dobe stroškov povrnjenih. Samo oni, ki bodo izbrani kot zmagovalci in se bodo udeležili zaključnega velikega koncerta, imajo pravico na povračilo stroškov udeležbe.

Pred pol stoletja so se Ljubljanci bali, da se pogreznejo

Ljubljanski potres leta 1895 je Ljubljancem temeljito pretresel živce

Se dandanes se dobe v Ljubljani starejši ljudje, ki se prav dobro spominjajo usodnih dni ljubljanskega potresa l. 1895 in vedo povedati marsikaj zanimivega o njem. Vendar pa se zdi, da jih spomin sem in tja malo zapuša, zakaj niti dva ne vesta približno enako povedati. Na razpolago nam je stara kronika iz tistih dni, kjer je neki ljubljanski kronist prav natančno in s podatki popisal, kako je bilo med potresom l. 1895, torej med dogodkom, od katerega dalje izhaja sedanji razvoj Ljubljane. Ljubljanski potres je namreč Ljubljancem šele zbudil iz njihove zaspanosti in konzervativnosti. Od tedaj dalje se je pričel v Ljubljani proces sodobnega urbanizma in od tedaj dalje se je Ljubljana pričela dvigati v res sodobno evropsko mesto. Takole popisuje kronist usodni ljubljanski potres:

Na Veliko soboto 1895. leta popoldne je v Ljubljani bil kakor iz škafa. Ljudje, ki so se veselili, da se po dolgi, izredno snežni in trdovratni zimi o velikonočnih praznikih prvič v letu naučijo mile spomladi, so sedli čimerkavi za mizo, obloženo z »žegnomo«. Na noč pa je zapihala ostra burja in nebo se je zjasnilo, obetajoč vesele praznike. Sinje, sončno jutro velike nedelje — bil je 14. april — je objemalo radostne oblike praznično oblečenih Ljubljancem. Prevzeti spomladnega zraka in zadovoljni so legali zvečer ljudje spat. Nič ni kazalo, kako strašen »memento mori« jih vzbudi iz prvega sna, predno se odbijejo ure po ljubljanskih cerkvah polnoč!

Po enajstih zvečer — pravijo, da je bilo 17 minut po enajstih — je začelo vse mesto grozen ples. Kakor bi pod zemljo ustrelil iz tisoč topov navzgor, je počilo nekaj neznane, strašne, neumljivega pod Ljubljano. Poskakovati je začela po slonovanjih hišna oprava, vrteči se, kakor bi stopilo vanjo življenje, padati, lesti po sobah — trepetajočemu človeku je bilo, kakor da ima pri zdravem telesu vročinski delirij, katerega bo pomnil vse živte dni. Stene in zidovi so pokali, tramovje podstrešja je škrtalo in cvililo, žvenketalo je razbito steklo, včasih je lupnila nekje večja peza nizdol, da je zabobnelo, po strehah je skakljala zlomljena opeka, za ometom je bilo vse živo samega peketanja kamenčkov. Vsi ti glasovi so se zivali v neko, rekel bi, počito in stokajočo melodijo, nad katero je kakor orgelska točka živčevje groze kraljeval strašni, nedosežno globoki bas podzemnega bučanja. Ljudje so stali prepadeni, drhteli v objemih, zona je spretelavala vse, kar je bilo živga, bodisi žival ali človeka, in grozni ples se je nadaljeval in nadaljeval...

Koliko časa je trajal ta prvi, najkrušnejši izbruh potresa? Nam se je zdelo, da celo večnost. Groza razdeljuje trenutke v tisočinke, da doživlja vsako posebej. Vsak je bil prepričan, da se je Ljubljana majala vsaj deset minut, če ne četr ure. Kronometri pa so nam povedali, da je ta sunek trajal celih — 23 sekund!

Po njem je za par hipov zavladala grobna tišina. Pa skoro se je začelo po vseh hišah nervozno življenje; razburjeni pogovori so se slišali iz sosednjih stanovanj, klicanje imen, otroški jok, urne stopinje sem in tja, odklepanje, luputanje vrat, hišne duri so se škripaje odpirale in udarjale ob večno steno; ulica je postala živa in polna govornice, kakor če se ljudje pozno vračajo iz gledališča.

Novo mesto

† Pavla Fabiani. V novomeški bolnišnici je umrla po kratki, a hudi bolezni ter trpljenju 26 letna bivša poštna uradnica v Jarcini pri Ptuj, hčerka organista iz Šmarjete pri Novem mestu in sestra kaplana g. Rafka Fabiana v Dobrem polju. Maša zadušnica bo v torek, 22. t. m. ob pol 7 v cerkvi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Uslužbeni mestne občine bodo po sklepu zadnje občinske seje prejemale ne le doklade za otroke, ampak tudi za žene in sicer v višini, ki jih izplačuje blagajna za družinske doklade pri Zavodu za socialno zavarovanje.

Za vodjo anaralskega urada v Novem mestu je bil nastavljen Franc Horvat, za občinskega dnevnika pa Silvin Skebe.

Poročila sta se: Lavrič Ivan in Ana Sporer, umrla pa Zarn Jože, Koračin Jože, Jordan Marjan, Sintič Janez, Brajdič Lucijana, Novak Jože, Može Ana, Blažič Anton, Kovač Ivan, Hlahtnik Viktor, Mirtič Antonija, Smolič Stanko, Murgelj Alojzij in Pasič Alojzij.

VPisovanje v učiteljsko in v enoletno gospodinsko šolo dr. Kreka v Ljubljani bo od 21. do 28. oktobra vsako dopoldne.

Delirij panike je bil zlomljen! Vražal se je sicer vselej, kadar se je dan nagibal proti večeru, a vedno v manjši meri; naposled je izginil.

Ko se je zdanilo, se je šele videlo, kaj je potres strašnega učinil. Manjkali so s streh skoro vsi dimniki, strehe so bile vse razdrte, podstrešje je zijalo ven pri velikih luknjah, vsa se zgoraj ostala opeka je bila lisasto razbita. Večina hiš je kazala silne razpoke in se je bilo bati, da bodo zidovi zdaj popadali vkup. Udrla se je mnogo stropov, oboki so zijali in po zraku je venomer krožil prah od razdrbljenega ometa.

Do štirih popoldne naslednjega dne se zemlja sploh ni umirila. Opazovalci so našli skupaj 47 močnejših ali rahlejših sunkov, oziroma treslajev. Potresi so se nadaljevali brez prestopa ter po usodni noči ni minil dan in ni pretekla noč brez novega bučanja v ogradiju zemlje in brez zibanja tal in škrtanja sten. Dne 20. aprila ob 9.20 dopoldne je bil zopet precej močan potres, kateremu je sledilo več lažjih sunkov, dne 22. aprila so ljudje čutili več manjših sunkov, dne 30. aprila ob 1.40 ponoči se je ponovil prav močan sunek. 1. maja troje manjših sunkov, 2. maja ob 10 dopoldne in ob 12.30 popoldne so čutili dva izdatna sunka, 11. maja ob 4 zjutraj 18. maja ob 8 zjutraj, 2. junija ob 10.35 zvečer, 10. junija precej močan potres, itd.

Ljudje se niso upali prenehati več po svojih stanovanjih in marsikdo si niti podnevi ni upal v hišo. Tako so si napravili ležišča kar na prostem, na trgih, zunaj na poljih pod milim nebom, v kočijah, na vozeh, v sodih in kadeh, po hlevih in senjarkih i. dr. Mnogo družin je dobilo skupno bivališče v vojaški jahalnici ob Bleiweisovi cesti, veliko oseb pa je pobegnilo iz mesta.

Tako nam torej opisuje kronist tedanje razburjene dneve v Ljubljani. Mnogo piše tudi o posledicah, toda o tem še ob priliki. (-r)

Kar cela debla so odnašali z Golovca

Ljubljana, 19. septembra.

Na okrajnem sodišču v sobi št. 28 se je včeraj ob 10 dopoldne končala daljša razprava o tatvini drv, ki so jih razni ljudje brez dovoljenja gozdnih lastnikov odnašali z raznih golovških gozdnih parcel. Trije lastniki gozdov so svoj čas prijavili varnostni oblasti, da jim ljudje odnašajo kar cela debla iz njihovih gozdov, da ljudje sekajo razne borovce, kostanje, smreke in buke. Imajo vsi neprecenljivo škodo in zato prosijo oblast, da jih zaščiti. Varnostni organi so nato napravili po raznih drvarnicah na dolenski strani in drugod pregled ter nato prijavili mnoge osebe državnemu tožilstvu zaradi prestopkov tatvine. Ker ni vrednost pri posameznikih presegala zneska 380 lir, je bilo zato pristojno okrajno sodišče, ki je razpisalo pred dobrimi desetimi dnevi prvo glavno ustno razpravo, na katero je bilo vabljenih do 34 obtoženk in obtožencev.

Pred kazenskim sodnikom g. Panetom so nekateri obtoženci navajali, da so nabirali samo suhljad in veje, le tu in tam so pobrali kako deblo. Navajali so tudi, da niso imeli kuriva in da niso vedeli, da je prepovedano v gozdu pobirati suhljad. Drugi so priznali, da so z Golovca prinašali domov večja debla in da so si napravili zalogo po več kubičnih metrov. Včeraj je sodnik izrekel sodbo. Nekateri so bili oproščeni iz razloga, da so nabirali manjše količine drv, da so bili v stiski, drugi pa so bili obsojeni zaradi prestopka tatvine po § 316. kaz. zak. na 7 odnosno 14 dni zapora, pogojno za 1 ali 2 leti. Mala soba št. 28 je bila ob sodbi popolnoma zasedena. Obtoženci so sodo sprejeli.

Še o najdbi v palači finančnega ravnateljstva

Ljubljana, 19. septembra.

Otročička, ki so ga uradniki finančnega ravnateljstva našli samega v vozičku na dvorišču uradnega poslopja na Poljanski cesti in ga odpeljali v Dečji dom, je mati že dobila nazaj. Ko se je po nekaj urah vrnila na dvorišče, otroka že ni bilo več, ker ga je uradnik odpeljal v vozičku na varno mesto. Otročiček je namreč tako jokal, da je bil že onemogel in da se je vsem smilil. Kdo bi menil, da je mati pustila otroka tako dolgo samega? Mati se je razjokala, ko je zvedela, koliko ljubozni so uradniki kazali otroku, da so ga izročili v varne roke; bilo pa ji je seveda zelo nerodno, da se je opravičevala. Vsekakor pa je prišel otrok v prave roke, mati pa najbrž ne bo nikoli več tako nerazsodna, da bi pustila otroka toliko časa brez nadzorstva, sicer bi se našel lahko še kak srčnejši in ji otroka odpeljal za vedno — toda ne v Dečji dom.

Športne vesti

Jutri se bosta pomerili med seboj ženski zastopstvi Madžarske in Italije v košarki. Tekma bo v Budimpešti. Italijanske barve bodo zastopale te le igralke: Rocco, Vido, Cipriani, Ferri in Marietti, Ceni in Spadoni, Secchi, Balestra in De Marchi.

Jutri se bodo v Zari pomerili na čolnih vojakih italijanske vojske, ki je zdaj v Spalatu in Šibeniku. latu in Šibeniku.

Sai quanto puoi vincere alla Lotteria?

Ali veš koliko lahko zadeneš v loteriji?

I milioni che saranno estratti a sorte fra i vincitori della prossima Lotteria di Merano sono parecchi. E i premi sono 20.000.000. Cerca di vincere qualcuno tu comperando qualche biglietto oggi stesso. Non te ne dimenticare, perchè la Fortuna passando davanti alla tua porta possa trovarla aperta e abbia da te l'invito ad entrare.

Mnogo je milijonov, ki bodo izrečani med zmagovalci bližnje loterije di Merano 200 nagrad je. Skušaj si pridobiti katero s tem, da še danes kupiš srečko. Ne pozabi, kajti Sreča lahko minogrede naide tvoja vrata in povabljen vstopi.

Regala milioni entro il 27 Settembre americano

Loteria di Merano podarí million onemu, ki kupi srečko za 12 lir do 27. septembra o polnoči.

Per l'acquisto dei biglietti rivolgersi all'Intendenza di Finanza, Trieste, rimettendo L. 12- per ogni biglietto più le spese postali. Srečke lahko kupite pri: Intendenza di Finanza, Trieste, s tem, da nakažete takaj L. 12- za vsako srečko in poštne stroške.

S. S. van Dyne:

ZAGONETNA SMRT

KRIMINALNI ROMAN

GOSPODA BENSONA

»Naj vrag vzame vse skupaj,« se je pridružil Markham, vstal in odločil cigaro. »Bensonova zadeva ni gre na živce. Zdaj grem spat in bom jutri spet nadaljeval.«

»Menije, da je noč dobra svetlovalka, je stara vraža,« je dejal Vance, ko smo odhajali. »Kadar so možgani »uglašeni« in v pozoru, delajo mnogo bolje, kot takrat, kadar se človek prebudi in je še ves zaspan. Spanje človeka pomirja, ne daje mu pa pobud.«

»Torej, dobro, pa ostani pokoncu in premisljaj!«

»Tako bom tudi storil,« je odvrnil Vance in se nasmehnil, »toda premisljeval ne bom o Bensonovem umoru! Vsa učena dela, ki so bila v zvezi s tem potrebna, sem opravil že pred štirimi dnevi.«

XVII. poglavje
Ponarejeni podpis

Sreda, 19. junija, zjutraj.

Naslednje jutro, ko smo skupaj z Markhamom prišli v njegov urad, je bil Heath že tam in nas je čakal.

Videti je bil zamišljen in njegove besede so razodevale neko očitano na maslov njegovega predstojnika.

»Kaj naj storimo s tistim Leacockom, gospod Markham? Zdi se mi, da bi ga

bilo treba prijeti. Kar se mene tiče, vam povem, da ga nismo izpustili izpred očmi. Včeraj zjutraj je odšel v svojo banko in je tam ostal pol ure v uradu glavnega blagajnika. Potem se je podal k svojemu odvetniku in se zadržal pri njem nad eno uro. Otdot je šel znova v banko in tam ostal spet pol ure. Jést je šel v »Astor Grill«, jedel pa ni nič, pač pa je samo priči ogledoval.«

»Približno ob dveh je odšel h gospodarju tiste hiše, kjer stanuje, in smo pozneje zvedeli, da je odpovedal stanovanje od jutri dalje. Nato je obiskal šest svojih prijateljev, nakar se je vrnil domov. Po kosilu je den svojih policistov pozvonil v njegovem stanovanju in povprašal po nekem gospodu Hoostitu... Leacock je pripravil kovočev... Zdi se mi, da se je pripravil na odlet!«

Markham je začuden pogledoval: Heathove besede so ga vznemirile. Vance je naglo segel v besedo:

»Zakaj si se tako zamislil, gospod narednik? Saj si vendar ti tisti, ki bdi nad stotnikom, in zato sem prepričan, da se nam ne bo izmuznil.«

Markham se je za nekaj trenutkov zazrl v Vanceja, potem pa se je obrnil k Heathu in mu dejal:

»Nategnito mu vrvice čim bolj. Če bo poskušal pobegniti, ga dobro držite.«

Heath je z dolgim nosom odšel.

»No, kaj sem že hotel reči, Markham,« se je oglasil Vance, »za danes ob pol ene se z nikomur ne dogovarjaj za kak sestanek. Enega imaš že z neko gospo.«

»Kakšna novost naj bo spet to?«

»Gotovo da je. Davi sem se dogovoril zaradi tebe za sestanek in sem gospo poklical po telefonu. Ker je bilo zelo zgodaj zjutraj, sem prepričan, da sem jo prebudit iz spanja, ubogo revico!«

Markham ni našel primerne besede, da bi z njo izrazil svojo razdraženost.

Vance ga je potrepljal po rami in mu dejal, naj se vendar ne vznemirja, nato pa nadaljeval:

»Sestanka pa se moraš udeležiti, da veš, kajti ko sem govoril z njo, sem ji dejal, da si pri telefonu ti. Objavljam ti, da ti ne bo žal, če prideš,« je še pripomnil. »Snoči so mi je vsa zadeva zdelo tako zmešana, da sem se sklenil rešiti iz negotovosti. Zato sem se dometil za sestanek z gospo Paulom Bannig, Pytejevo družinico... Prepričan sem, da bo ona lahko vsaj nekoliko pregnala temo, ki v njej tava.«

Markham je postal kar malo boljše volje.

»Ker si me že zapletel v to stvar,« je slednjič pogodrnjal, »bom šel k njej. Rad pa bi videl, da Pyte ne bi bil tako zaupen in domač v njeni hiši. Lahko bi nam metal polena pod noge...«

»Glej, glej, kakšne domislice! Tudi na to sem pomislil, ko sem mu snoči telefoniral, da se lahko vrne v Long Island.«

»Ti si mu telefo...«

»Zelo mi je žal, toda snoči si šel spat in se ne nisem upal priti buditi. Rečem ti pa, da je Pyte sprejel tisto telefonično sporočilo s hvalečnostjo na znanje in zdelo se mi je, da je celo ginenje dejal je, da ti je hvaležna tudi njegova žena in kar ni mogel nehati s svojo nežnostjo do nje. Bojim se pa, da bo moral zbrati vso iznajdljivost, da ji bo razložil svojo odsotnost.«

»In v kakšne homatije si me potem še zapletel?« je spet pogodrnjal Markham.

»V nobeno drugo več,« je odvrnil Vance, »za poslušaj me. Major je končno priznal, da ve več, kot pa nam je povedal. Seveda pa ga zaradi njegovega kolčevega položaja ne moreš prisiliti k temu, da bi ti gotove stvari razodel. Vendar pa upam, da se ti bo posrečilo izveči iz njega vse, kar ve. Toda, kakor nam je dal snoči razumeti, ne bi smel biti on tisti, ki bi ti povedal. Zdi se mi, da se nam nudi prilika, zvedeti vse, ne da bi zahtevali, naj ravna proti svojim načelom. Spomnil se boš, kaj je povedala gospodična Hoffmanova glede tistega njunega razgovora, ki ga je nehotela ujeti. Spomni se pa tudi tega, da nam je Benson povedal, da je slišal nek razgovor, ki bi utegnil biti še pomembnejši. Zato je zelo verjetno, da se tisto, kar ve Benson, nanaša na posle tvrke Benson, ali vsaj na enega njegovih klijentov. Svetoval bi ti, da storiš takole: Pokliči majorja in ga prosi za dovoljenje, da smeš poslati kakega tvojega zaupnega človeka malo pregledat dnevnik

Dal 15 al 30 Settembre vengono emesse le nuove serie di BUONI DEL TESORO NOVENNALI 4% A PREMI Interessi e Premi esenti da ogni imposta presente e futura

PREZZO di emissione: L. 92 per ogni cento lire di capitale nominale, oltre interessi 4% dal 15 Settembre fino al giorno del versamento.
Le sottoscrizioni possono essere eseguite in contanti o con versamento di Buoni del Tesoro novennali 4% scadenza 15 Febbraio 1943.
Vengono accettate come contante le cedole ammesse in sottoscrizione.
Per le sottoscrizioni con versamento di Buoni del Tesoro novennali 4% 15 febbraio 1943 i medesimi vengono accettati alla pari e ai sottoscrittori viene corrisposta la differenza di L. 8 per ogni cento lire di capitale nominale, nonché il rateo di interessi in ragione di cent. 35% in corrispondenza della cedola non ancora scaduta che dovrà trovarsi unita ai titoli versati in sottoscrizione.

PREMI: ciascuna serie di L. 1 miliardo di Buoni concorre annualmente a n. 116 premi per un ammontare complessivo di L. 4.800.000 mediante estrazioni semestrali.

Le sottoscrizioni si ricevono presso tutte le Filiali dei seguenti Enti e Istituti che fanno parte del Consorzio di emissione, presieduto dalla Banca d'Italia:

Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli infortuni sul lavoro — Banca d'Italia — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Federazione Nazionale Fascista delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare Cooperativa Anonima di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banco Santo Spirito — Credito Varesino — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali di Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà — La Fondiaria Compagnia di Assicurazioni Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio.

Credito Commerciale, Milano — Banca Cattolica del Veneto — Banca Toscana — Banca Agricola Milanese — Banca Provinciale Lombarda — Banco di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Credito Romagnolo — Banca Lombarda di DD. & CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Banca Belinzaghi — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banco S. Paolo, Brescia — Banca Gaudenzio Sella & C., Biella — Banca Popolare, Lecco — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallarate — Banco Alto Milanese — Banca di Calabria;

Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Resp. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese;

Tutte le altre Casse di Risparmio, Banche e Banchieri, e Banche Popolari, iscritte alle Federazioni di Categoria, nonché gli Agenti di Cambio partecipanti alla Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio.

Od 15. do 30. septembra bodo emitirane nove serije 9 LETNIH 4% ZAKLADNIH BONOV s PREMIJAMI Obresti in Premije so oproščene sleherne sedanje in bodoče davštine

EMISIJSKA CENA: 92 lir za vsakih sto lir nominalne glavnice poleg 4% obresti od 15. septembra do dneva vplačila.
Vpisovanje se lahko opravi ali v gotovini ali z vplačilom 9 letnih 4% zakladnih bonov, ki zapadejo 15. februarja 1943.
Sprejeti so kot gotovina kuponi, dopušteni za vpis.

Pri vpisu z vplačilom 9 letnih 4% zakladnih bonov 15. februarja 1943, se isti sprejemajo a la pari in vpisnikom se prizna razlika 8 lir za vsakih sto lir nominalne glavnice, poleg odgovarjajočih obresti v znesku cent. 33% z ozirom na še ne zapadli kupon, ki mora biti priključen bonom, izročeni v vpis.

PREMIJE: Na vsako serijo 1 milijarde lir bonov odpade letno 116 premij v skupnem znesku 4.800.000 lir, ki se žrebajo vsakih 6 mesecev.
Vpisovanje se lahko opravi pri vseh podružnicah naslednjih ustanov in zavodov, ki pripadajo emisijskemu konzorciju, pod vodstvom zavoda Banca d'Italia:

Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli infortuni sul lavoro — Banca d'Italia — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Federazione Nazionale Fascista delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare Cooperativa Anonima di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banco Santo Spirito — Credito Varesino — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali di Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà — La Fondiaria Compagnia di Assicurazioni Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio.

Credito Commerciale, Milano — Banca Cattolica del Veneto — Banca Toscana — Banca Agricola Milanese — Banca Provinciale Lombarda — Banco di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Credito Romagnolo — Banca Lombarda di DD. & CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Banca Belinzaghi — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banco S. Paolo, Brescia — Banca Gaudenzio Sella & C., Biella — Banca Popolare, Lecco — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallarate — Banco Alto Milanese — Banca di Calabria;

Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Resp. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese;

Vse ostale hranilnice, banke, bančniki in ljudske posojilnice, ki so včlanjene v Zvezi bančne kategorije, kakor tudi menjalnični agenti, ki so člani družbe »Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio«.

Ljubljana

Koledar

Danes, sobota, 19. septembra: Kvatre. Januar.

Nedelja, 20. septembra: 17. pb. Evst.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek Rosljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta.

Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo opravljala od sobote od 20 do ponedeljka do 8 zjutraj mestna zdravnica dr. Žitko Jožica, Pleterškova ulica št. 13.

Simfonični koncert, ki bo v proslavo 150-letnice rojstva slavnega opernega skladatelja Rossinija, je preložen in se bo definitivno vršil v petek, dne 25. septembra ob pol 7. ur zvečer v opernem gledališču. Naslednji dan bo prav tako v operi uprizoritev Rossinijeve opere Sevilski brivci. Vstopnice za koncert bodo od torka dalje v prodajni za operi.

Uprava narodnega gledališča v Ljubljani opozarja na razpis abonmaja za novo gledališko sezono, ki prične 1. oktobra. Prijave sprejemajo v veži Dramskega gledališča vsak dan od 10. do 12. in od 15. do 17. ure popoldne v ponedeljek 21. t. m. Od torka od 10. ure dalje bodo vsa razpoložljiva mesta na razpolago novim interesantom. Uprava vabi k številnim vpisu.

Formularji za prijavo kuriva so tostran kontrolne črte že dostavljali po vseh hišah. Kdor jih navzile temu še ni dobil, naj gre takoj ponje k vratarju na magistrat, ker morajo biti vsi formularji pripravljeni za raznašalce, ki jih že pobirajo po hišah. Ničje naj pa izpolnjenih formularjev ne nosi na magistrat ali na korporacijski svet, ker pridejo uslužbenec mestnega prekrbovalnega urada sami v vsako hišo ponje. Spet opozarjamo, na podnajemniki ne pišejo svojih formularjev, ker jih jim ni treba imeti, temveč morajo biti njih podatki na najemniškem formularju.

Ravnateljstvo I. moške realne gimnazije v Ljubljani javlja, da bo sprejemni izpit v šoli na Grabnu dne 21. in 22. septembra. Prijavljeni učenci naj se zberejo 21. t. m. ob 8 na hodniku v I. nadstropju. S seboj naj prinesejo pero, svinčnik in pivnik. Nižji in višji letni izpiti se bodo začeli dne 23. septembra ob 8 v poslopiju gimnazije za Bežigradam.

Zidarje in stavbne delavce vlijudno vabimo na sestanek, ki bo v nedeljo, dne 20. septembra ob 9 dopoldne v Pokrajinski delavski zvezi, Miklošičeva cesta 22, pritličje. Na sestanku bomo poročali o meznem gibanju stavbnega delavstva in o zaščiti delavcev pri javnih delih. Zaradi važnosti razgovora vsi vlijudno vabljani. — Skupina zidarjev pri Pokrajinski delavski zvezi.

Krznarske in tapetniške pomočnike vabimo na sestanek, ki se bo vršil v nedeljo, dne 20. septembra t. l. ob 10.30 dopoldne v Pokrajinski delavski zvezi, Miklošičeva cesta 22, I. nadstropje, soba št. 5. Na sestanku bo referent oddelka poročal o kolektivni pogodbi, ki naj se sklene za naveden stroki in o ostalih aktualnih vprašanjih. Z ozirom na važnost dnevnega reda vse vlijudno vabimo. —

Oddelek industrijskih delojemalcev PDZ vab vse delavstvo, zaposleno v živilski industriji v Ljubljani, da se udeleži strokovnega sestanka, ki bo v nedeljo, dne 20. septembra ob 9 dopoldne v Pokrajinski delavski zvezi, I. nadstropje, soba št. 5. Dnevni red sestanka je silno važen, zato naj ne bo delavca te stroke, ki se ne bi udeležil sestanka. Delavci v elektrotehničnih in sorodnih delavnicah so vabljani, da se udeleže strokovnega sestanka, ki bo v nedeljo, dne 20. septembra ob 10 dopoldne v Pokrajinski delavski zvezi, I. nadstropje, soba št. 8. — Oddelek industrijskih delojemalcev PDZ.

Ljubljansko gledališče

Drama

Sobota, 19. septembra, ob 17.30: Kralj na Betajnovi. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Nedelja, 20. septembra, ob 14: Poročno darilo. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol. — Ob 17: Kovarstvo in ljubezen. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Opera

Nedelja, 20. sept. ob 16: »Boccaccio«. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol.

Ivan Cankar: »Kralj na Betajnovi. V soboto ob 17.30 vprizori Drama to Cankarjevo delo, ki prikazuje moralni boj med Kantorjem in Maksom, glavnima osebam v drami. Zasedba običajna, le vloga župnika igra pri tej predstavi Fran Lipah. Režija Jože Kovčič. Opozorjam na izredno znižane cene, od 10 lir navzdol.

V Operi ponovijo v nedeljo ob 16. uri opereto »Boccaccio«, v običajni zasedbi, le vloga princa Palermškega igra g. Sancin. Veljajo znižane cene od 18 lir navzdol.

V. HEISER

101

Zdravnik gre s križem svet

»Ne, gospod,« je odvrnil, »ljubi mi je navaden odprt avtomobil. Zdravnik mora znati tudi umreti pri izpolnjevanju dolžnosti.«

Boja ni konca ne kraja

Med vsemi tropskimi boleznimi zavzema prvo mesto malarija. Po mojem izkustvu je najbolj živala ter najbolj pogubna bolezen, ki jo je silno težko pobijati. Kuga je strašna, toda pot njenega širjenja nam je docela znana in podgane, ki jo širijo, se dajo uničiti. Kolere, črnih koz in beriberija prav za prav ne bi smelo več biti na svetu. Griža in tifus se dasta iztrebiti. Glede gobavosti je res, da vzbuja grozen gnus vendar pa le malo ovira človeški napredek, ker za to boleznijo trpijo večinoma le revni in ponižni sloji. Proti malariji pa ni nobenega pravega določenega zdravila in zaščita proti tej bolezni je zelo zamotana in draga naloga. Danes smo šele ob začetku velikega boja proti temu zlu.

Narodi in plemena, ki se jih je lotila malarija, so polagoma shirali in propadali. Slava stare Grčije je zaradi nje šla v zaton, nanovo pa bo zablestela šele tedaj, ko bo odpravljena nevarnost, ki preži v njenih mlakužah v napol izsušenih rečnih strugah. Pred stoletji je zbledelo tudi veličastje Rima in šele nedavno je

zar njenega nekdanjega bleksa spet zagorel. Rimsko polje, to plodno grudo z velikimi kmetijami, kjer je prva republika dobivala živeža in ljudi za svoje zmagovite kmečke vojske, so čisto zajeli pogubni viharji malarije. Preprosta izsuševalna dela Etruskov so ga sicer ohranila zdrava, a pod rimsko oblastjo je prebivalstvo stalno hiral. Kadar je strahotna mrzlica zajela močvirne pokrajine, je prebivalstvo darovalo boginji Mefitis, ki je s plešasto glavo, napetim trebuhom, nabrekli ožiljem in izsušenimi udi posebljala vso grozo hude bolezni.

Mesto ni bilo tako hudo prizadeto kakor dežela, ker je imelo svojo »elaco maximo« in celo mrežo odtočnih cevi za umazanje in mlakuže, ki je že pred mnogimi stoletji nadomestovala sodobne podtalne odtočne in izsuševalne naprave.

Barbari so ponovno izgubili cele čete vojaštva, ker vojniki niso bili odporni proti tej bolezni. Zdi se, da ji je podlegel tudi Alaric. Mnogi pa peži so se zaman prizadevali, da bi odpravili rimska močvirja. Zemlja je znova oživila šele tedaj, ko je Duce stoječe vode po velikih kanalih dal speljati v morje. Čudovito je gledati, kako se nezdružna puščoba prebujala k novemu življenju in v obiskovalcu se poraja globok vtis, kadar si ogleduje mesta, kakor so Sabaudija in Litto-

ria, kjer je vsako poslopje zgrajeno po sodobnih načrtih, pa naj bo to cerkev ali kmečka hiša.

Se danes si znanstveniki niso na jasnem, ali je malarija v Novem svetu razsajala že pred prihodom raziskovalcev, ki so ga odkrili, ali ne. Drži pa, da so vročinsko mrzlico omenjali že od početka in čisto v istočasnih poročilih. Že prve španske naselitvene načrte so zaradi »mrzlice« morali opustiti. Polovica prebivalcev v Jamestownu, ki so ga obdajala kužna virginijska močvirja, je pomrla šest mesecev po njihovem prihodu. Prve naselbine so se razširile ob vodnih tokovih, raziskovalci pa so redčili bližnje gozdove, ki se jih že doslej ni dotaknila človeška roka, a pustili so v njih vodnjake, iz katerih voda ni imela kam odtekati. Da bi prišli do gonilne sile na žaganje gradbenega lesa in za mletve žita, so si nevedni naseljenci zgradili mnogo nasipov in s tem malariji odprli vrata na stežaj.

Že v davnih časih so spoznali, da je neka zveza med močvirjem in malarijo. Bolezen je po njihovi sodbi izvirala iz kužnega in pokvarjenega zraka, ki je zlasti ponoči puhtel iz takih vlažnih pokrajin. Stanovaleci pa so menili, da se nevarnosti ubranijo, če zapirajo okna in vrata. Potem ko so ljudje jeli dajati znanstvena imena prirodnim pojavom, ki so jih natančneje opazovali, so bili prepričani, da je bolezen kriv »razkroj organskih snovi v nizko ležečih krajih, ki izloča strupene pline.« Nauk po katerem naj bi bolezen prenašal zrak, so že v davnini sprejeli kot razlago za veliko širjenje kužnih obolenj. Prav taki razlagi so pritegnili tudi glede malarije.

Z imenom »malarija« (ki pomeni »slab zrak«) je bolezen prvi krstil Italijan Torti l. 1753, to oznako so l. 1827 uvedli tudi v Angliji kot določeno ime bolezni ki so jo doslej imeli za »močvirsko kugo«. »pragoidno mrzlico«, »tropsko mrzlico« ali kratkomočno za »poljsko mrzlico«.

Treščica mrzlica, kakor so jo stari tako pogosto popisovali, je bila nedvomno malarična, ker so bolezenski znaki tako značilni, da se je le težko zmotiti. Hipokrat je preučeval bolezen v Aziji, kjer je razsajala v 5. stoletju p. Kr. a se še ni razširila v Atiki. Oče zdravilstva je mrzlice razdelil v vsakodnevne in v take, ki nastopajo vsak tretji ali vsak četrti dan. To razdelitev poznamo še danes.

Napad, ki traja včasih četrt ure, navadno spremljajo hudi pojavi. V neki bolnišnici sem videl, da so se nekatere postelje tako močno tresle, da je narahlo drhtela vsa bolniška soba. Po začnem napadu vročina naglo in silovito narašča do skrajnih meja, potem pa se bolnik začne močno potiti in polagoma se mu vrača navadna telesna toplota, ki jo obdrži do prihodnjega napada.

Al Mutanabbi, arabski pesnik 10. stoletja, takole opisuje bolezen, ki mu je postala življenjska spremljevalka:

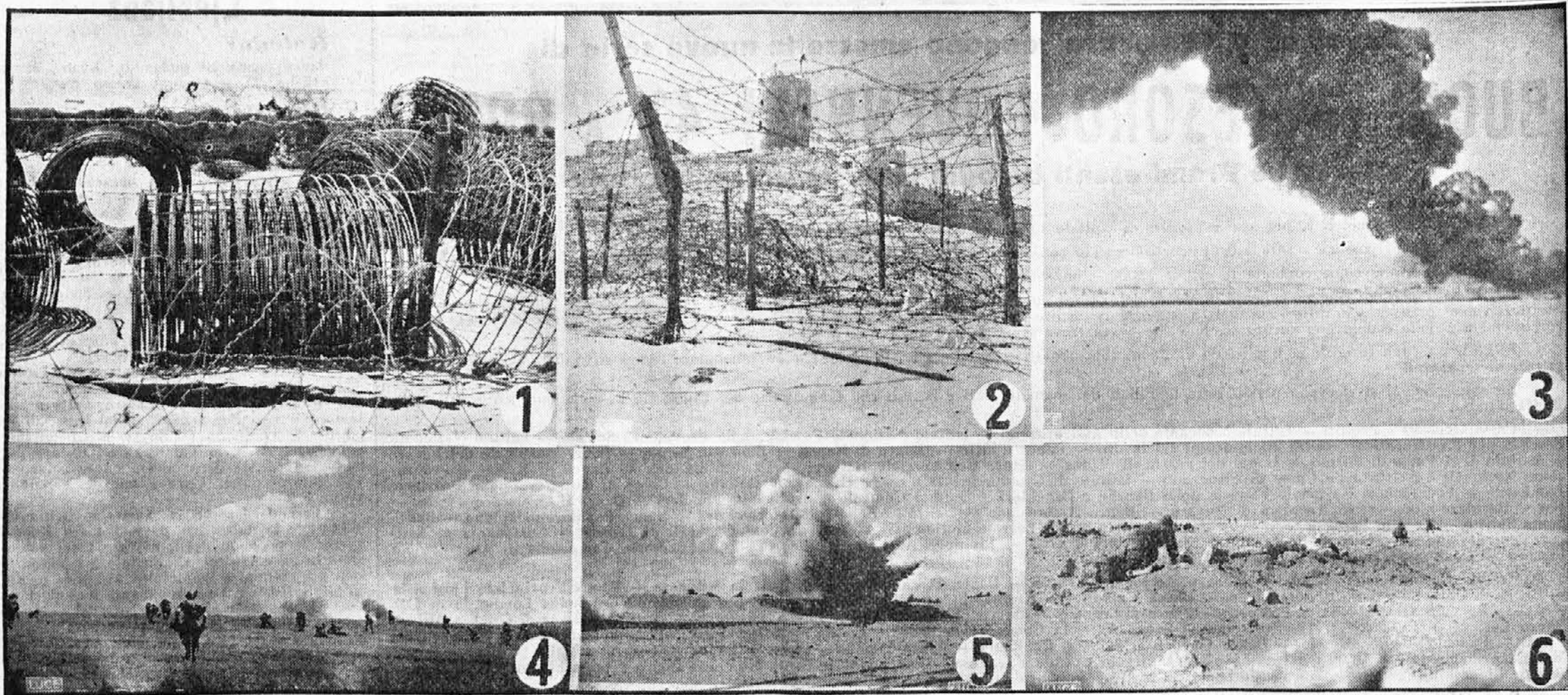
Možganski malariji se usodne klice tako razmnožijo v krvi, da zagatijo lasaste krvne žilice v možganih; tedaj navadno nastopi hipna smrt. Prav podobno se godi, kadar klice napadejo ledvice.

Največ primerov pa je takih, da se bolezen let in leta razvija in spet popušta: ves čas pa zajedalet ugonablajo toliko rdečih krvnih teles, da bolnik nazadnje trpi za hudo slabokrvnostjo. Polagoma tudi jetra ne marajo več opravljati vestne službe; pojavlja se strahoten glavobol in bolnik izgubi tek ter je nebržen do vsega. Najbolj značilen znak za bolezen je povečanje vranice, ki včasih kar štrli iz trebuha. Videl sem že več otrok, ki so imeli tako bolno vranico da se je premaknila v trebušni votlini ter nabreklih, da je štrlela ob boku nazven kakor kaka škafja v napolnjeni vreči.

Ker je bolezen človeštvo trla že toliko stoletij, ni čudno, da so se zdravniki v vseh časih vneto proti njej borili. Rimljani na primer so bolnika tako zdravili, da so mu — če je imel malarijo z napadi vsakega četrtega dne — polagali pod glavo Homerjevo knjigo, odprto na strani četrtega poglavja kjer je popisano, kako je ranjeni Menelaj ozdravel.

V srednjem veku je bilo zdravljenje bolnika malo bolj pametno. Pustili so mu kri ter mu svetovali, naj premeni zrak: dajali so mu pelina, salate, žefrana, lanenega semena ter vroče vode, da bi se spotil. Kadar je bolezen močno razsajala, so čisto prižgali velike kresove, da bi očistili muč, da ga odrdeši šele smrt. Pri kužni zrak.

Slike z afriških in evropskih bojišč

1. Ogromne bale žice, ki so jo italijanski oddelki zajeli na egiptovskih tleh. — 2. Utrdba v zelenici Džarabub, ki na njej zdaj vihra italijanska zastava. — 3. Sovražnikovo letalo v plamenih na egiptovskem bojišču. — 4. Bersaljeri v napadu ob Donu. — 5. in 6. Italijanski vojaki na afriškem bojišču naskakujejo.

»Do 217« – majhen svet zase

Prednosti najsodobnejšega nemškega bojnega letala

Iz Berlina pišejo: Veličastni vzorec novega nemškega letala »Do 217«, najsodobnejšega nemškega bojnega letala, čaka na letališču, da leže noč na zemljo in da izvede potem svoj prvi polet nad Anglijo.

Ta najnovejši bojni stroj je res veličasten v svoji veliki zmogljivosti in samo domovina, ki je res delavna, je mogla zgraditi takšno posadko. Leti lahko po zraku tako hitro kot krogla, izstreljena iz puške, to pa zaradi tega, ker ima silno močne motorje, nekaj tisoč konjskih sil.

Čudoviti pa niso le motorji, pač pa tudi vse drugo, kar vidiš na tej vojni pošasti. Izdelali so ga na podlagi neštetihihkušenj, ki so jih Nemci pridobili v rokah večih rok, če naj vseh bojiščih, na evropskem vzhodu in zahodu. To novo letalo ni samo precej večje od svojega prednika »Do 215«, pač pa nanj nalože lahko tudi precej več bomb, poleg tega pa je z njim možno dosti lažje manevrirati v strmoglavem in vodoravnem poletu. Njegova izpolnjenost in moč dajeta posadki neskončno varnost, in zato ta posadka lahko čisto mirno brez vsakih skrbi odleti danes recimo nad Anglijo, jutri morda nad puščavo ali na rusko stopo.

Letalo »Do 217« je izdelano do vseh podrobnosti natančno ter zelo trdno in ima poleg tega tudi izredno močan oklep. To je stroj, ki ga mora imeti v rokah vsaka roka, če naj nudi vse, kar sploh nudi more in če naj pripravi sovražnika v strah. Na njem so v razmeroma majhnem prostoru nameštene vse potrebne priprave: žica, zaklopnice, kolesa, cevi, vzvodi in motorji, kar nekaj umetno ustvarjeni svet, ki ga žene elektrika. Kljub temu pa je še vedno dovolj prostora, da se posadka lahko svobodno giblje.

Prostor za bombe je v letalovem trupu, dočim so bombe težkega kalibra pri vseh dosedanjih letalih pripenjali zunaj. Kadar se ta letalov trup odpre, se razbesni na zemlji pod njim pravi pekel. Treba si je samo ogledati recimo kakšno veliko ladjo, ki jo je zadel torpedo z letala »Do 217«, in takoj bo vsakemu jasno, da to novo nemško letalo ni šala. Petrolejska ladja, ki so jo zadelo topoveke krogle z »Do 217«, je v hipu podobna kupi skrivilje-

nega železja. In potem je treba videti, kako je takrat, kadar to najnovejšo letalo začne obstreljevati s strojnimi kak sovražni oddelek ter spuščati nanj v strmoglavem poletu bombe.

Letalo »Do 217« je podobno do zob oboroženemu vitezu, ki se ves skriva v močnem oklepu. Celotno najhitrejša lovska letala morajo imeti strah pred njim. Strojnice težkega kalibra, ki gledajo vsepovsod iz letala, ter drugo strelno orožje, s katerim je mogoče zelo hitro in točno streljati, dajejo letalu »Do 217« takšno moč in obrambno sposobnost, da je vsak poskus kakšnega napada nanj skrajno nevaren.

(Le Ultime Notizie.)

Avstralec, ki je premagal Haegga

a mu njegovega uspeha ne priznajo

V zvezi z zadnjimi poročili o sijajnih uspehih, ki jih je zadnjič dosegel slovit švedski tekač in svetovni prvak Gundar Haegg, je prišlo iz Lizbone še drugo poročilo, ki hoče Haeggu vzeti slavo svetovnega prvaka in ovenčati z njo avstralskega tekača George Campbell. Poročilo dopisnika »CE« iz Lizbone namreč pravi: Poročajo, da je avstralski tekač Georg Campbell pretekel v Sidneyu eno miljo dolgo progo v času 4:03, kar se z drugimi besedami pravi, da je rabil za to progo 3 in dve desetinki sekunde manj, kakor pa slovit svetovni prvak Gundar Haegg v preteklem juliju v Stockholmu. Šved Haegg je potolkel celo prejšnji svetovni rekord v teku na eno miljo in pretekel to progo v času 4:02/10. Brez dvoma je uspeh, ki ga je dosegel avstralski tekač, nadvse sijajen, a Mednarodna zveza mu ga ni hotela priznati iz razloga, ker sta čas, v katerem je pretekel progo, merila samo dva sodnika namesto trije, kakor strogo zahtevajo mednarodna pravila. (CE)

Volga – dvakrat širša od Dardanel

V času, ko je vodno stanje nad normalo, je ponekod celo dosti širša kakor pa gibraltarska ožina

Nemške čete so prispele do Volge. Volga lahko pomeni nekaj cilj, mejo, piše sofijski poročevalec »Centraleurope« v svojem članku, ki ga je te dni napisal v zvezi z zadnjimi dogodki na ruskem bojišču o tej največji reki v Evropi.

Volga, največji evropski vletok, je dolga 4000 km in teče s svojimi pritoki vred preko ozemlja, ki je trikrat tolikšno, kakor je bila predvojna Nemčija. Če bi vse njegove pritoke, ki jih je 1080, uvrstili drugega za drugim, bi dobili reko, ki bi se ovila lahko preko vse naše zemlje.

Volga pa ni samo najdaljša evropska reka, pač pa tudi najširša. V svojem gornjem teku pri Rževu je široka 120 metrov, pri Kalininu 200 m, na mestu, kjer se vanjo zliva Oka, 850 m, pri izlivu Kame okrog 2700 m, pri Sa-

ratovu 4200 m, pri Stalingradu pa od šest do osem kilometrov! Te številke pa se nanašajo samo na normalno vodno stanje. Kadar je vodno stanje nad normalo, je seveda tudi širina Volge neprimerno večja. Če Volga naraste za 14 metrov, znaša širina preplavljenega ozemlja od 10 do 50 m. Poleti je Volga najplavitvejša. Ponekod je tedaj globoka komaj pol-dru meter.

Zanimiva je primerjava Volgine širine s širino Dardanel. Pri Stalingradu in južno od njega je Volga dvakrat tako široka kakor pa Dardanele, ki imajo od 2 do 5 km širine. Bospor je širok komaj 3 km, gibraltarska ožina pa 14 km. Volga je torej v času, kadar je njeno vodno stanje nad normalo, ponekod še neprimerno širša kot gibraltarski preliv. Volgina delta pa meri približno 15.000 kv. km, kar odgovarja nekako polovici evropske Belgije.

Pobili so 25.000 volkov na leto

Med zanimivimi poročili je tudi tisto iz Helsinkija, ki pravi, da so pred letom 1914 pobili v Rusiji vsako leto približno 25.000 volkov. Kože so ali strojili ali pa iz njih izdelovali razne krznen izdelke. Tudi mesa baje niso zmetavali. Pravijo namreč, da je vsaj med Kulmuki in Tunguzijci veljal za izredno poslastico. Ni izključeno – pripominja omenjeno poročilo – da bo v bodočih letih lov na volkove spet oživel.

Kraj, kjer je največ dežja

Na Havajskih otokih leži kraj, kjer pade največ dežja na leto. To je gora Wajaleale, ki je nekako na sredi otoka Kalui. Povprečno pade na tej gori na leto do 15 metrov dežja. Naravnost ogromna pa je razlika med količinami padavin na Wajaleale in okolico. V dolinah in ravninah okoli omenjene gore znaša povprečna letna količina padavin komaj 28 centimetrov. Včasih pade na gori Wajaleale tudi še več ko 15 metrov padavin na leto, in takrat nastanejo na otoku Kalui silne povodnji, ki ustvarjajo videz, kakor ob vesolnem potopu.

Kit in njegova moč

Da kit lahko tako hitro plava ter se v primeri s svojim ogromnim telesom razmeroma zelo gibčno suče po vodi je treba pripisovati njegovi izredni moči. Tako računajo, da more kit, če plava s histrostjo deset vozlov na uro, razviti energijo 50 konjskih sil. A to je razmeroma še malo. Če hoče namreč doseči svojo največjo hitrost, ki znaša 27 vozlov na uro, mora razviti celih 500 konjskih sil! Čoln, ki ga z vesli poganja osem moč posadke, lahko doseže hitrost komaj kakšnih 12 vozlov.

Naš novi roman

»QUO VADIS«

z izvirnimi slikami
začnemo priobčevati
v ponedeljek

SELMA LAGERLOEF:

NA RAZPOTJIH SRCA

ROMAN

»Toda Karl Artur, če je za hrbotom spletakarila in se ti lagala, se je vse to zgodilo v tvoje dobro. Ne vem, kaj so proti tebi zagrešili tam v Karlstadu, toda naj so storili karkoli, vsi so hoteli le tvojo srečo! Moraš jim odpustiti! Ali se ne moreš spominjati časov, ko si bil še otrok? Kakšna je bila tedaj tvoja mati? Kaj bi bila tvoja rojstna hiša brez matere? Če si prinesel dobro iz pričevala iz šole, ali bi bilo res tako lepo, če se ga tvoja mati ne bi tako veselila? Kadar si prišel iz Upsale domov, ali bi res bilo tako lepo, če te mati ne bi željno pričakovala? Mar bi bilo tako prijetno o božiču, če si tvoja mati ne bi izmišljevala vseh mogočih presenečenj, kovala prijetnih verzov in krasila božičnega drevesca? Pomisli na to, Karl Artur!«

»Včeraj sem ves dan sam sedel ob deželni cesti in razmišljal o svoji materi. Po svetskih pojmihi je bila odlična mati. Priznam to, da po tvojih in svetskih pojmihi. Ali pa bi ji mogel isto izpričevalo dati po božjih pojmihi in po svojih? Vprašam te, Karlina, kaj bi rekel o taki materi Kristus?«

»Kristus,« je odvrnila Karlina s takšnim zaletom, da se ji je kar zaletavalo, »Kristus bi spregledal zunanost in slučajnost. Videl bi, da je takšna mati v stanu slediti mu do podnožja križa, da celo, zanj se pustiti križati. In potem bi se bil tudi ravnal.«

»Utegneš imeti prav, Karlina. Znaniti bi mogla moja mati umreti zame, nikoli pa mi ne bi pustila živeti samostojno življenje. Moja mati mi nikdar ne bi pustila, da bi služil Bogu. Zmerom bi zahtevala, da moram služiti njej in svetu. Zategadelj se morajo najina pota ločiti.«

»Kristus ti ne ukazuje prelomiti s svojo materjo!« je srdito vzkliknila Karlina. »Thea Sundler je tista, ki ti soli pamet, ona in jaz...«

Karl Artur jo je prekinil z zamahljajem.

»Vedel sem, da bo ta razgovor postal neprijeten in se ga bi bil tudi najrajši izognil, toda ravno oseba, ki si jo pravkar omenila in katero tako rada obmetavaš s svojo jezo, me je pripravila do tega, da ti sporočim, kako so potekali napori moje matere.«

»Tako, res,« je dejala Karlina. »To me ne čudi. Saj je vendar vedela, da me mora to globoko potreti in da bi morala pretakati krvave solze.«

»Njen nagibe lahko razlagaš kakor hočeš, toda na vsak način je bila ona tista, ki me je opozorila na to, da sem ti dolžan zahvalo za vse, kar si zame hotela storiti.«

Ko je Karlina dobro spoznala, da s hudimi obtožbami ne utegne nič pridobiti, se je potrudila, da je postala mirnejša in ubrala drugo pot.

»Oprostite mi to srditost!« je dejala. »Nisem te hotela žaliti, toda kakor veš, sem zmerom imela rada tvojo mater. Presunljivo je zame, če pomislim, da je bolna in čaka na tvojo besedo, ki je pa ne bo. Ali me res ne misliš pustiti, da bi odšla tja? S tem se ni nič rečeno, da si se tudi z menoj že pomiril.«

»Zagotovo lahko potuješ!«

»Toda ne brez tvoje besede!«

»Nehaj s prošnjami, Karlina! Ne pomaga nič!«

»Kako se le upaš!« je vzkliknila.

»Upam? Kaj naj to pomeni, Karlina?«

»Se mar nič več ne spominjaš na Upsalo, ko nisi mogel spraviti na papir niti nekaj vrstic, ker si bil do svoje matere nevljuden?«

»Tega ne bom nikoli pozabil.«

»Toda bržkone si med tem že pozabil. Toda rečem ti, dokler se s svojo materjo ne boš poravnal, ne boš zmogel nikoli več pridigati tako, kakor obe zadnji nedelji.«

Zasmejal se je. »Ne, Karlina, s plašenjem ne boš opravila nič.«

»Ne mislim te plašiti. Povem ti le, kako se bo zgodilo. Vselej, kolikorkrat se boš vzpenjal na prižnico, se boš moral spomniti, da si se branil pobotati se s svojo materjo in to ti bo vzelo vse moči.«

»Draga Karlina, ti me misliš preplašiti kakor dete.«

»Misli na moje besede!« je vzkliknila mladenka. »Premisli jih, dokler je še čas. Jutri ali pojutrišnjem utegne biti že prekasno.«

Potem, ko je izrekla to svojo grožnjo, je stopila k vratom in odšla, ne da bi čakala na odgovor.

II.

Po zajtrku je prošil prosil Karlino, naj gre z njim v njegovo sobo. Tam ji je sporočil, da je Schagerstroem, ki se je najbrž moral peljati mimo njegove hiše, dal po svojem strožaju prinesiti v kuhinjo velik ovitek, ki je nosil proštov naslov. Resnična vsebina pa se je izkazala kot debelo pismo za Karlino. Na proštov naslov je Schagerstroem naslovil le nekaj vrstic in ga prošil, naj Karlino pripravi na to, da vsebuje pismo slabe in žalostne novice.

»Jaz nisem nepravilna, stric,« je rekla Karlina. »Danes zjutraj sem na vse zgodaj govorila s Karlom Arturjem in že dobro vem, da je s svojimi starši prelomil in da je njegova mati bolna.«

Stari mož je bil nad običajno mero presenečen. »Kaj praviš?«

Kaj mi govoriš, ti srček moj?«

Karlina je pogledala starčka po rami.

»O tem še ne morem govoriti stric. Toda, daj mi moje pismo.«

Vzela ga je iz roke starega moža, odšla v svojo sobo in začela brati.

V Schagerstroemovem pismu je bilo izčrpno poročilo o vseh okoliščinah, ki so se bile v zadnjem času, posebno pa ob času pogreba, dogodile v ekenstedtski hiši. Iz teh, z vso naglico nameranih vrstic, je Karlina vendarle dobila točen pojem o vsem, kar se je bilo dogodilo, vse od prihoda dekleta iz Dalarna v Karlstad in njenega nepričakovanega pojava na dan pogreba, potem o nesrečnem padcu gospe polkovnikove, o njenem hrepenenju po sinu, o Schagerstroemovem obisku v bolniški sobi, o iskanju in končno o srditem razgovoru med očetom in sinom v polkovnikovi delovni sobi.

Končno je omenil pisec, da ga je bil polkovnik naprosil, naj Karlino o vsem obvesti in pri tem dobesedno navedel izjavo starega moža, da je Karlina pač edino bitje na svetu, ki bi utegnila pomagati njegovi ubogi ženi in njegovemu ubogemu sinu.

Pismo se je končalo s sledečimi vrsticami: